

Suomen Afrikka-strategian toimeenpano

Arvoisa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio,

Kiitos tapaamisesta 17.8.2023 ja mahdollisuudesta aloittaa keskustelu, joka on antoisan yhteistyön perusta.

Pistimme ilolla merkille suurlähettiläspäivien yhteydessä antamasi lausunnon, että Suomi jatkaa Afrikka-strategiansa toimeenpanoa. Suomen Afrikka-strategia on merkityksellinen ja pitkälti edelleen ajantasainen. Siksi yhdymmekin näkemykseen, että sen toimeenpanoa on jatkettava. Haluaisimme tässä yhteydessä välittää Sinulle Suomalaisten kehitysjärjestöjen Fingo ry:n ja jäsenjärjestöjemme yhteisiä toimeenpanoon liittyviä huomioita.

On tärkeää osoittaa pitkäjänteisyyttä kumppanuuksissa. Limittyvät kriisit mukaan lukien koronapandemia ja ilmastonmuutos ovat haastaneet monia Suomen pitkäaikaisia kumppanimaata ja kansalaisyhteiskuntaa Afrikassa. Tämä lisää tarvetta pitkäjänteiselle kehitysyhteistyölle: kuten kehitysyhteistyön tulosraportit osoittavat, pitkäjänteisyys on tulosten edellytys. Tärkeä perusviesti Afrikkaan on, että Suomi on pitkäjänteinen, luotettava kumppani. Kuten strategia toteaa, 'Toisaalta kehitysyhteistyösuhteet tarjoavat hyvän pohjan poliittisten ja taloudellisten suhteiden syventämiselle.' Hallituksen tavoitteena on tiivistää kumppanuuksia ja kohdentaa niitä tiettyjen ehtojen – esimerkiksi Venäjän hyökkäyssodan vastustamisen – mukaisesti. Tiivistämisessä ja ehdollistamisessa on tärkeää huomioida sen käänttöpuoli: muut toimijat tulevat todennäköisesti Suomen tilalle, pitkäjänteinen kumppanuuden kehittäminen katkeaa. Ymmärrämme tiivistämisen ja ehdollistamisen tavoitteet, mutta kannustamme huoleen kohteiden harkinnassa.

Afrikassa tulee olla läsnä Afrikkaa kuullen. Onnistuneet kumppanuudet edellyttävät afrikkalaisten toimijoiden etujen ja kiinnostuksenkohteiden aidon huomioimisen. Tämä on erityisen tärkeää muuttuneessa geopoliittisessa ilmapiirissä.

Prioriteetteja tulee identifioida tunnistuen afrikkalaisten valtioiden ja toimijoiden moninaisuus. Maanosan moninaisuuden lisäksi eri maiden sisäiset, erilaiset todellisuudet tulee huomioida. Yksittäisenkin maan osalta yhteistyö voi kattaa rauhan-, humanitaarisen- ja kehitysyhteistyön sekä kaupalliset ja taloudelliset intressit.

Jotta Suomi olisi uskottava ja haluttu kumppani Afrikassa, Suomen Afrikka-strategian tulee vahvistaa sellaista taloudellista kehitystä, joka aidosti edistää ihmisten hyvinvointia sekä kunnioittaa ympäristön kantokykyä ja joka jo lähtökohtaisesti perustuu yhteistyöhön. Toimeenpanossa tulee tunnistaa mahdolliset ristiriidat kaupallisten intressien ja kehityspoliittisten tavoitteiden välillä ja aktiivisesti etsiä mekanismeja ja toimia johdonmukaisuuden varmistamiseksi.

Strategian painopisteet ovat edelleen ajankohtaisia. Painopisteistä koulutus on ihmisoikeus, jonka lisäksi inklusiivisen koulutussektorin kehittäminen on edellytys muun muassa kestäväälle

teknologiakehitykselle, joka ei lisää eriarvoisuutta, sekä työpaikkojen ja investointien kasvattamiselle – myös hauraisissa valtioissa.

Strategia tunnistaa tarpeen yhteistyöhön kansalaisyhteiskunnan kanssa. Ottaen huomioon, että kansalaisyhteiskunnan tila on tukahdutettu suurella osalla Suomen kumppanimaista, tulisi kansalaisyhteiskunnan merkityksen painottamista yhteistyösuhteissa, kansalaisyhteiskunnan kuulemista strategiaa toimeenpantaessa, sekä suorien tukimuotojen identifiointia kansalaisyhteiskunnalle edistää. Siksi on tärkeää myös eriyttää tuki kansalaisyhteiskunnalle hallitukselle menevästä tuesta.

Anti-gender-liikkeen vahvistuessa edelleen on tärkeää vahvistaa entisestään Afrikka-strategian kirjausta yhteistyötä erityisesti ihmisoikeuksien, demokratian, oikeusvaltion, tasa-arvon ja naisten oikeuksien (mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet) toteutumiseksi maatasolla sekä alueellisella ja globaalilla tasolla. Mikäli anti-gender-liike saavuttaa tavoitteensa, yhä harvempi saa kokonaisvaltaista seksuaalikasvatusta, ehkäisymenetelmiä ei ole tarjolla tai niitä ei haluta käyttää ja yhä useamman koulupolku päättyy suunnittelemattomaan raskauteen. Toimeenpanossa onkin kiinnitettävä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen kaikilla tasoilla ja moninaisin keinoin.

Strategiassa on tietyiltä osin vahvistamisen varaa. Tällä hetkellä vammaisinkluusio ei tule strategiassa tarpeeksi vahvasti esiin, eikä nuoriin liittyviä konkreettisia suosituksia ole riittävästi, vaikka nuorten määrä Afrikassa kasvaa ja nuoret ovat Afrikan maiden kehityksen kannalta tärkeä voimavara. Ilmastotyön osalta esimerkiksi johdonmukaisten keinojen identifiointi jäi strategiassa puutteelliseksi.

Johdonmukainen Afrikka-strategian toimeenpano edellyttää Suomelta myös aktiivisuutta Euroopan unionin Afrikka-kumppanuuksien kehittämisessä. Global Gateway ja Team Europe – aloitteet ovat merkittävässä asemassa; kansalaisyhteiskunnan osallisuus näissä tulisi varmistaa.

YK:n yleiskokous tarjoaa hyvän mahdollisuuden yhteistyöhalukkuuden välittämiseksi ja kumppanuuksien edistämiseksi myös afrikkalaisten kollegoiden kanssa. Kannustammekin hyödyntämään yleiskokouksen tähän tarkoitukseen.

Kunnioitavasti,

Juha-Erkki Mäntyniemi
Toiminnanjohtaja, Fingo

LIITE: Suomen Afrikka-strategia: Suomalaisten kehitysjärjestöjen keskeisiä huomioita

Lisätietoja:

Vaikuttamistyön johtaja Ilmari Nalbantoglu (+358 50 574 1112)

Kehityspolitiikan asiantuntija Silla Ristimäki (+358 50 317 6702)

cc.

Ulkoministeri Elina Valtonen

Poliittinen valtiosihteeri Lauri Tierala

Alivaltiosihteeri Pasi Hellman

Osastopäällikkö Titta Maja-Luoto
Osastopäällikkö Sofie From-Emmesberger
Apulaisosastopäällikkö Helena Airaksinen
Apulaisosastopäällikkö Pirjo Suomela-Chowdhury
Yksikönpäällikkö Eevamari Laaksonen
Erityisavustaja Tuomas Tähti
Erityisavustaja Eemil Nuuttila
Diplomaattiavustaja Reetta Härönoja
Diplomaattiavustaja Mikko Autti